

Nollmätning: Beredskap för kris och krig

September 2024

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Innehåll

- Bakgrund
- Metod
- Resultat
 - Säkerhet och hot
 - Beredskap
 - Hantering av kris och krig
 - Information i kris och krig
- Jämförelse med 2017/2018
- Sammanfattande slutsatser

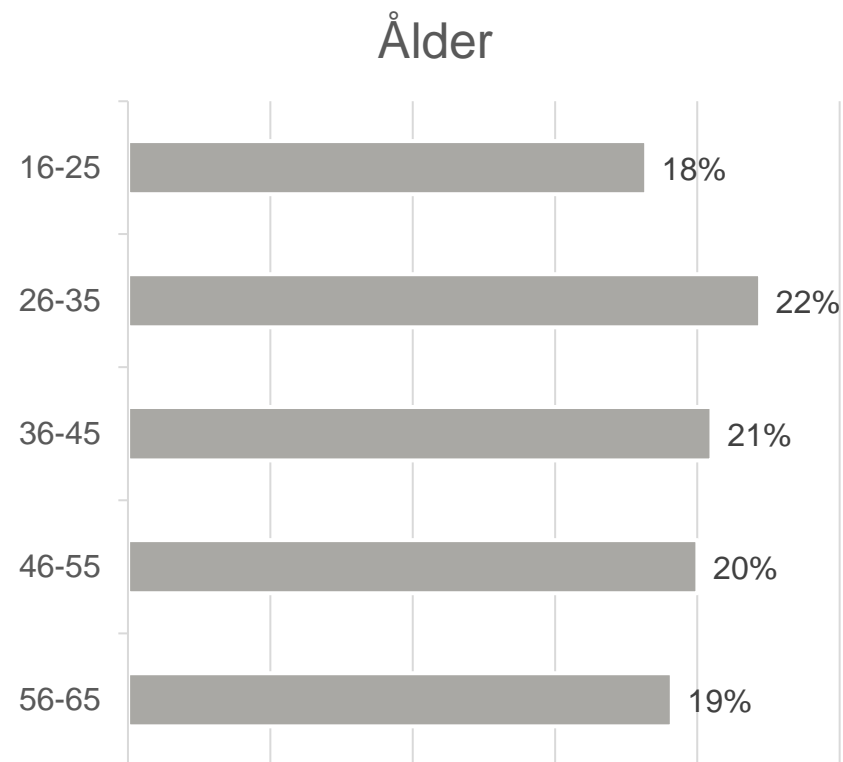
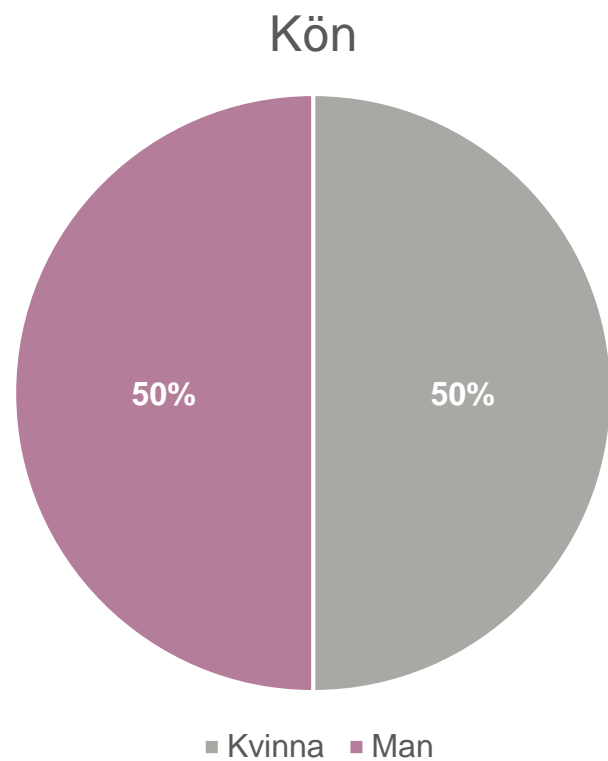
Bakgrund

- MSB önskade genomföra en nollmätning inför 2024 års lansering av broschyren ”Om krisen eller kriget kommer”.
- Mätningen utgår från de kommunikationsmål som finns för den nya broschyren samt de frågor som ställdes i den nollmätning som genomfördes inför att motsvarande broschyr skickades ut 2018.

Metod

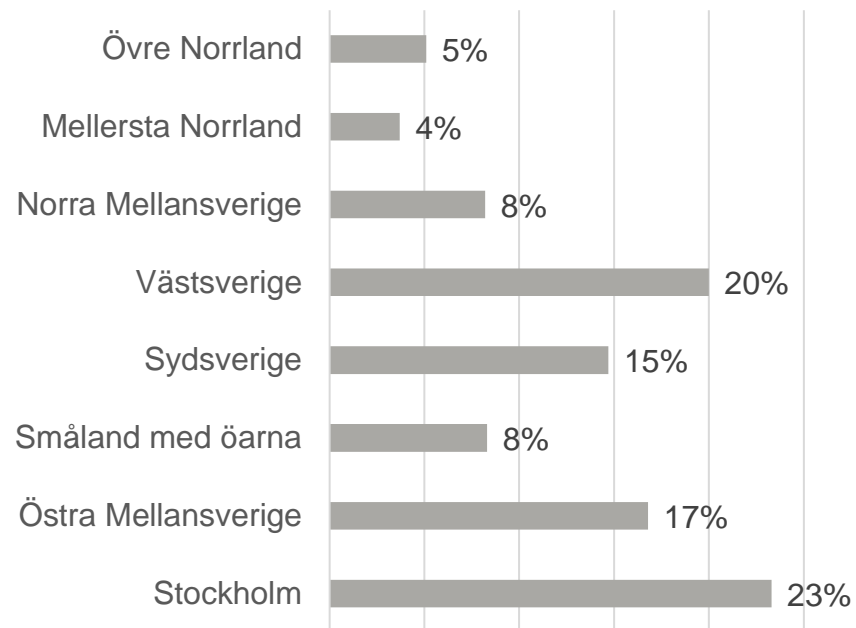
- Enkät till 2000 respondenter i ett representativt urval för Sverige. Respondenterna finns i en webbpanel där deltagarna är rekryterade för att spegla sammansättningen av Sveriges befolkning.
- Databesamling pågick 2-17 september 2024 och genomfördes av Norstat.
- Urvalsstorleken möjliggör jämförelse med nollmätningen "Hot och beredskap i Sverige" som genomfördes hösten 2017.
- Endast signifikanta skillnader mellan målgruppssegment lyfts i rapporten.

Om respondenterna

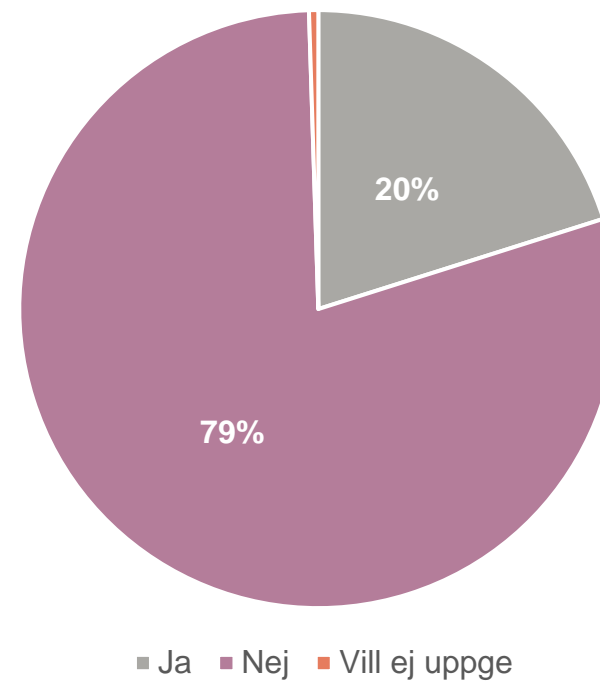

Om respondenterna

NUTS2 Region

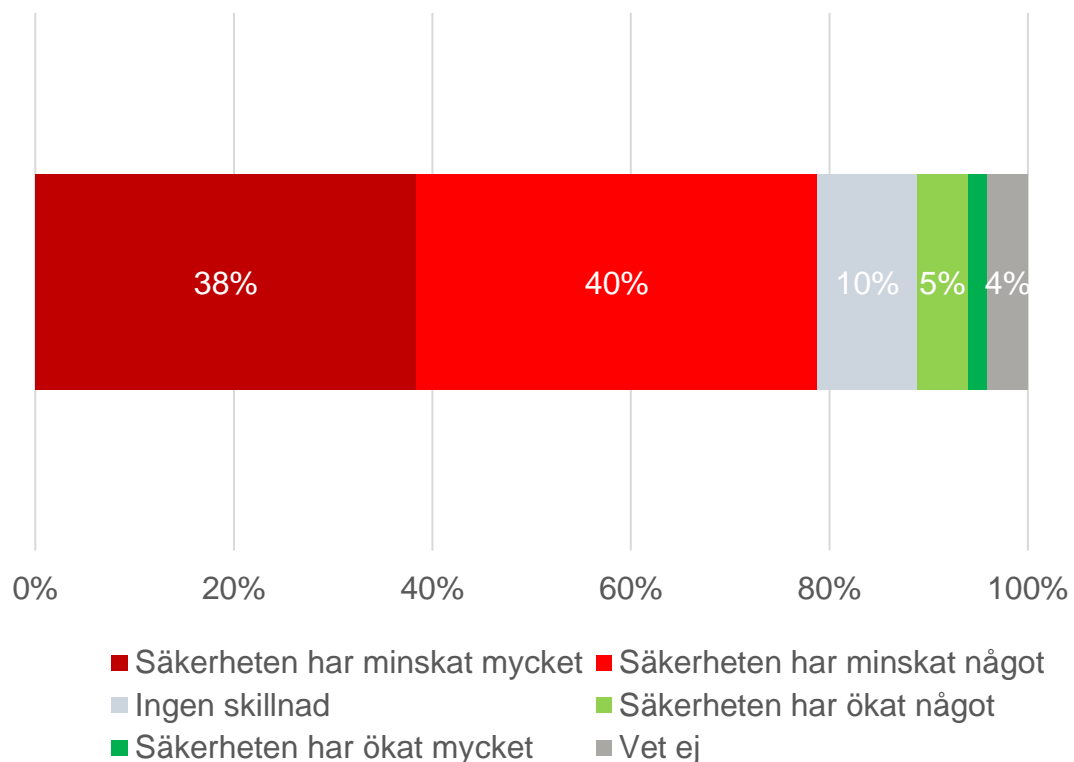

Utrikesfödd

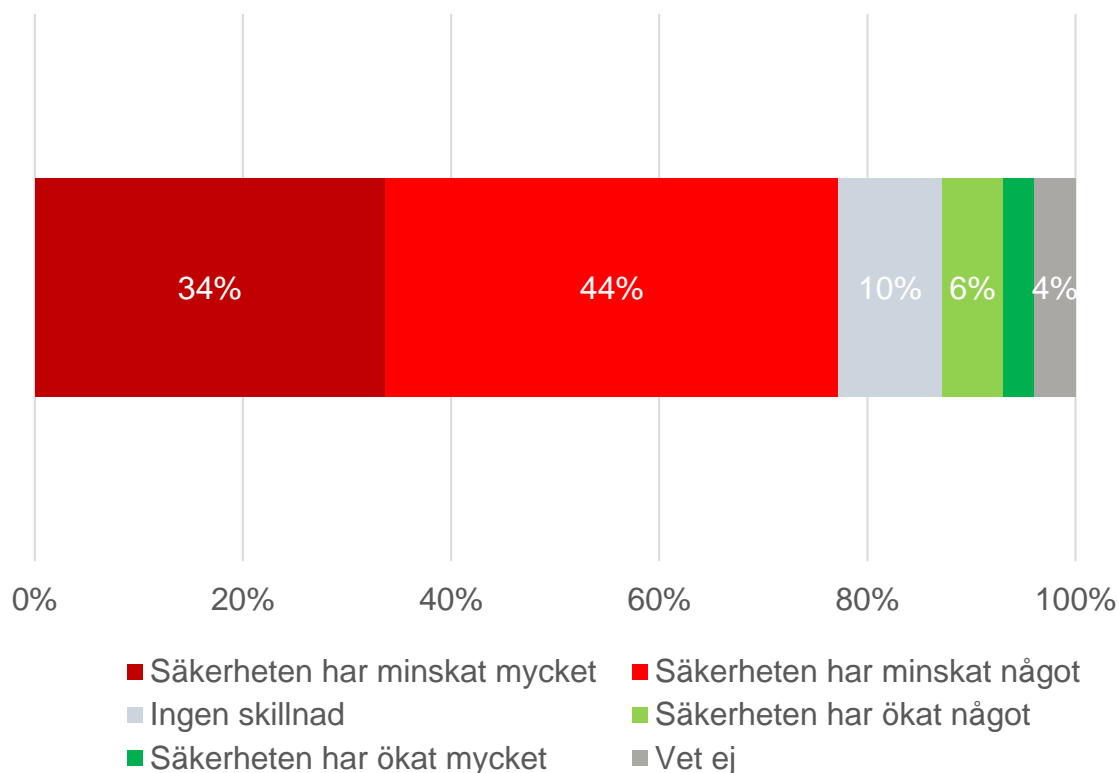
Resultat

Säkerheten i världen upplevs ha minskat

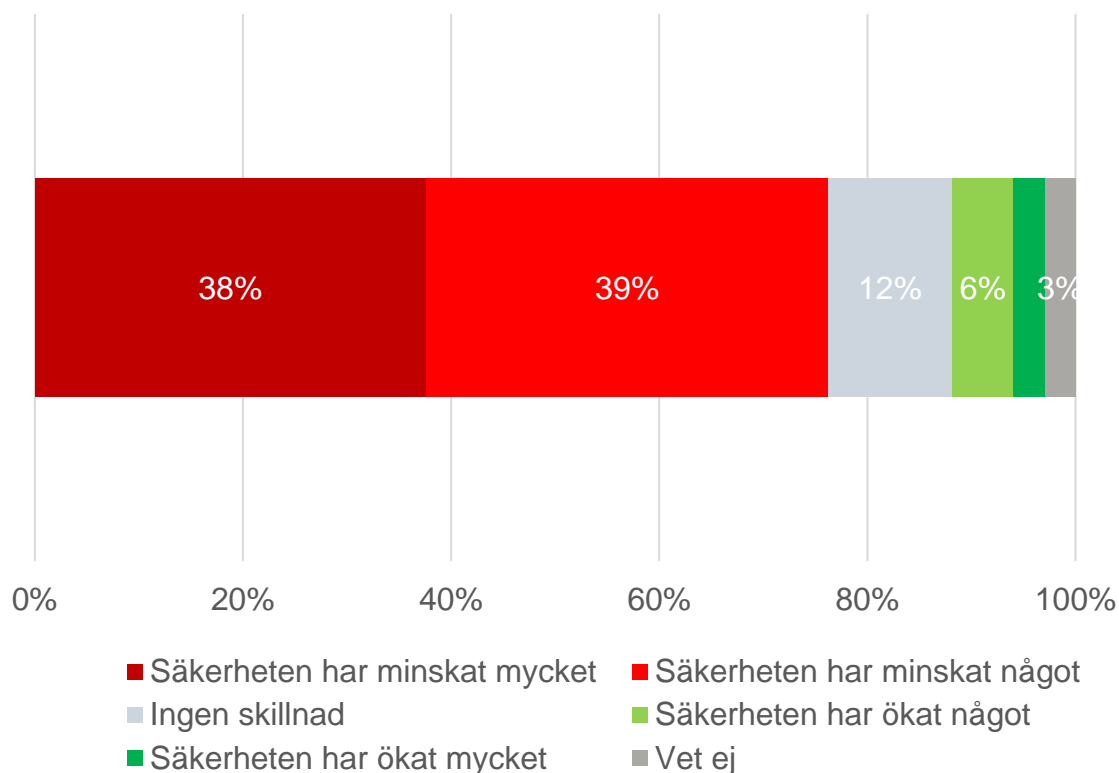
- En majoritet (78 %) anser att säkerheten i världen har minskat under det senaste året. Endast 7 % anser att säkerheten i världen har ökat.
- 16-25 åringar anser i högre utsträckning (14 %) än övriga åldersgrupper (9-5 %) att säkerheten i världen har ökat.
- Utrikesfödda anser i högre utsträckning att säkerheten i världen har minskat mycket det senaste året, 43 % jämfört med 37 %.

Säkerheten i Europa upplevs ha minskat

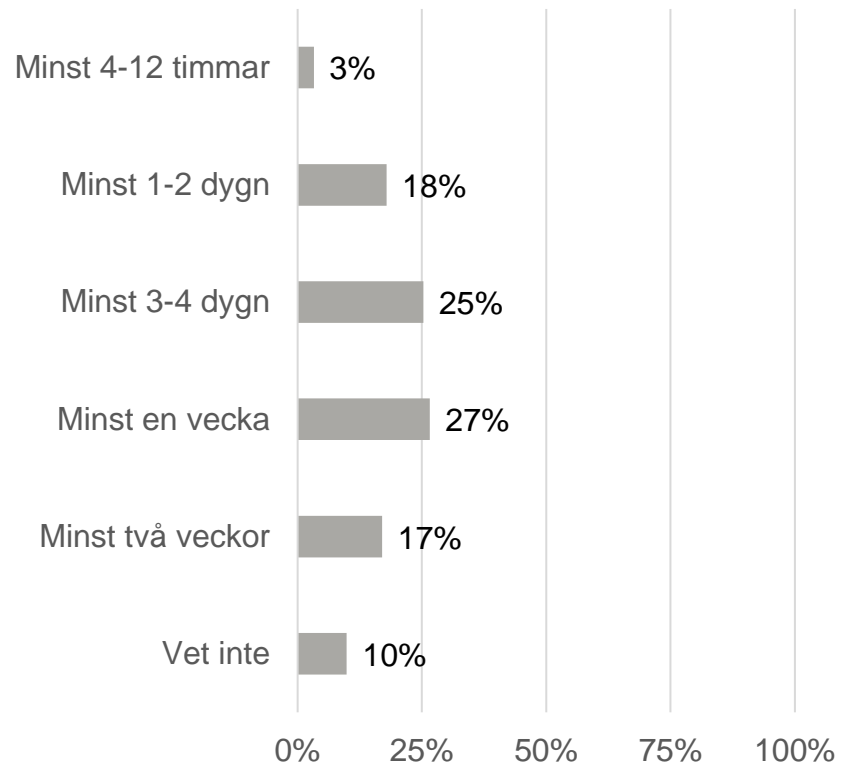
- En majoritet (78 %) uppfattar det som att människors säkerhet har minskat i Europa det senaste året. Endast 9 % anser att säkerheten har ökat.
- 16-25 åringar anser i högre utsträckning (15 %) än övriga åldersgrupper (7-5 %) att säkerheten har ökat.
- Utrikesfödda uppfattar i något högre utsträckning att människors säkerhet i Europa har minskat mycket det senaste året, 39 % jämfört med 33 %.

Säkerheten i Sverige uppfattas ha minskat

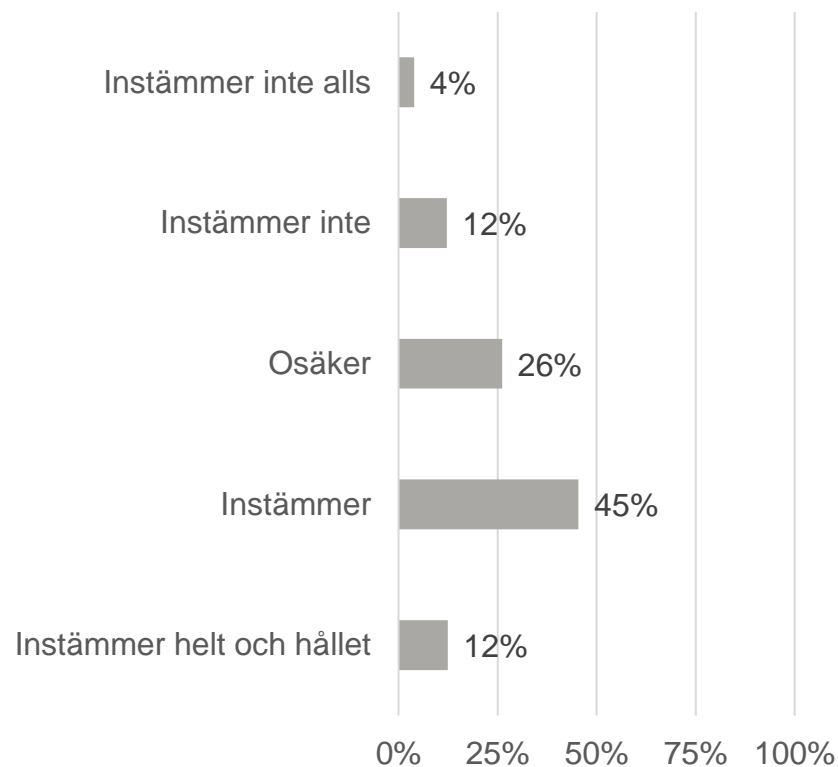
- En majoritet (77 %) uppfattar det som att människors säkerhet i Sverige har minskat det senaste året.
- Endast 9 % uppfattar att människors säkerhet har ökat i Sverige.
- Utrikesfödda uppfattar i högre utsträckning att människors säkerhet i Sverige har minskat mycket det senaste året, 43 % jämfört med 37 %.

Hemberedskap för minst en vecka

- 27 % uppskattar att de klarar sig utan samhällets stöd i minst en vecka och 17 % att de klarar sig minst två veckor.
- Boende i Norra Mellansverige (25 %) och Mellersta Norrland (26 %) uppskattar i större utsträckning att de klarar sig minst två veckor.

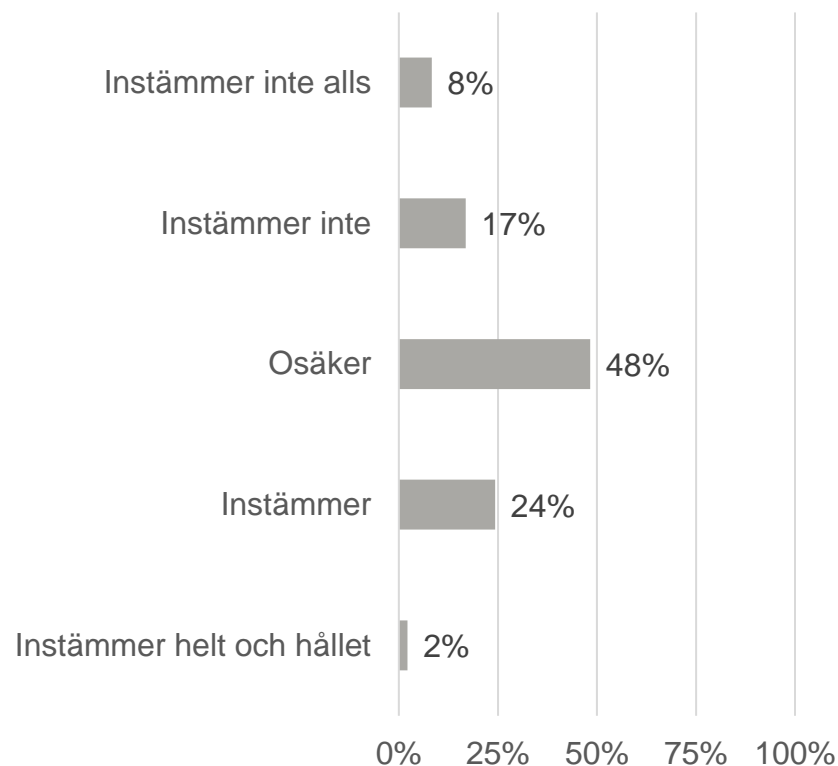
Många planerar att stärka sin hemberedskap

- Majoriteten (57 %) uppger att de planerar att stärka sin hemberedskap så att de klarar sig minst en vecka.
- Kvinnor (61 %) uppger i högre utsträckning än män (55 %) att de planerar att stärka sin hemberedskap.
- De äldre åldersgrupperna uppger i högre utsträckning än yngre att de planerar att stärka sin hemberedskap. Det är 63 % av 56-65 åringarna som uppger att de planerar att göra det, vilket kan jämföras med 50 % i åldern 16-25 år.
- Personer födda i Sverige (60 %) uppger i högre utsträckning än utrikesfödda (54 %) att de planerar att stärka sin hemberedskap så att de klarar sig minst en vecka.

Fråga: Jag planerar att stärka min hemberedskap så att jag klarar mig minst en vecka - Vänligen ta ställning till följande påståenden

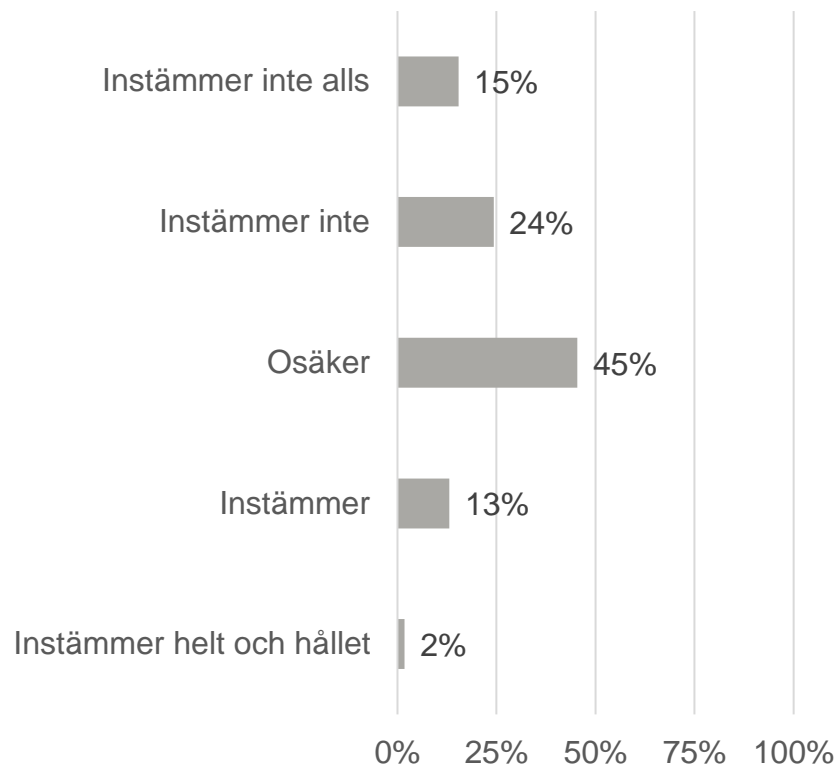
Många osäkra på sin kunskap om Sveriges beredskap

- Nästan hälften (48 %) är osäkra på ifall de vet hur Sveriges beredskap för kris och krig ser ut.
- En fjärdedel uppger att de inte har kunskap om hur Sveriges beredskap ser ut och en dryg fjärdedel uppger att de har kunskap om Sveriges beredskap.
- Män (30 %) instämmer i högre utsträckning än kvinnor (23 %) i att de har kunskap om hur Sveriges beredskap ser ut.
- Utrikesfödda (28 %) uppger i något högre utsträckning än övriga (25 %) att de inte har kunskap om hur Sveriges beredskap ser ut.

Fråga: Jag vet hur Sveriges beredskap för kris och krig ser ut - Vänligen ta ställning till följande påståenden

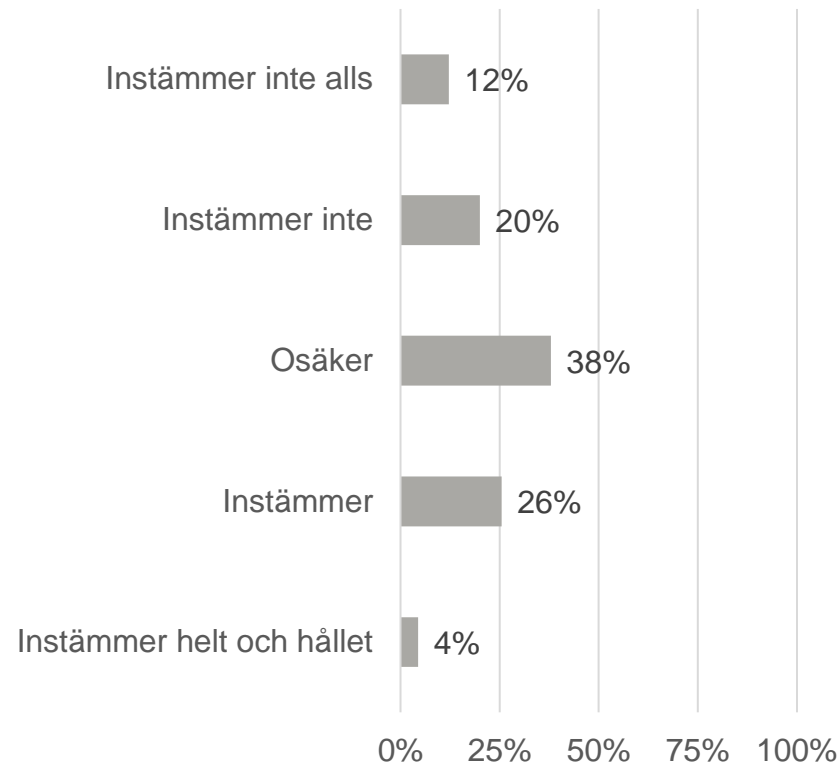
Låg kunskap om kommunens ansvar

- Endast 15 % uppger att de vet vad deras kommun har för ansvar vid kris och krig.
- Män (17 %) uppger i något högre utsträckning än kvinnor (13 %) att de vet vad kommunen har för ansvar.
- Personer i åldern 56-65 år uppger i högst utsträckning att de har kunskap om kommunens ansvar vid kris och krig (19 %) och personer i åldern 16-25 uppger sig i lägst utsträckning ha kunskap (10 %).

Fråga: Jag vet vad min egen kommun har för ansvar vid kris och krig - Vänligen ta ställning till följande påståenden

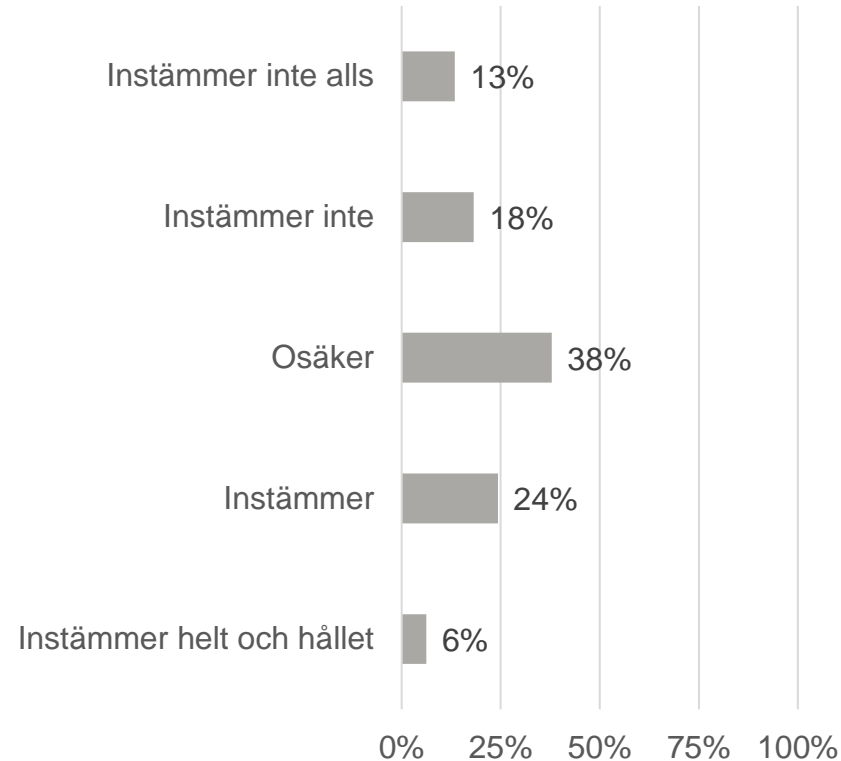
Osäkerhet kring vad man förväntas göra vid kris

- 30 % vet vad de förväntas göra i händelse av en större kris som påverkar exempelvis elförsörjning. Övriga är osäkra (38 %) eller vet inte (32 %) vad de förväntas göra vid en större kris.
- Yngre respondenter uppger i större utsträckning att de inte vet vad de förväntas göra vid en större kris, medan äldre respondenter i större utsträckning uppger att de är osäkra.
- Män (33 %) uppger i högre utsträckning än kvinnor (27 %) att de vet vad de förväntas göra vid en större kris.

Fråga: Jag vet vad jag förväntas göra i händelse av en större kris som påverkar exempelvis elförsörjningen - Vänligen ta ställning till följande påståenden

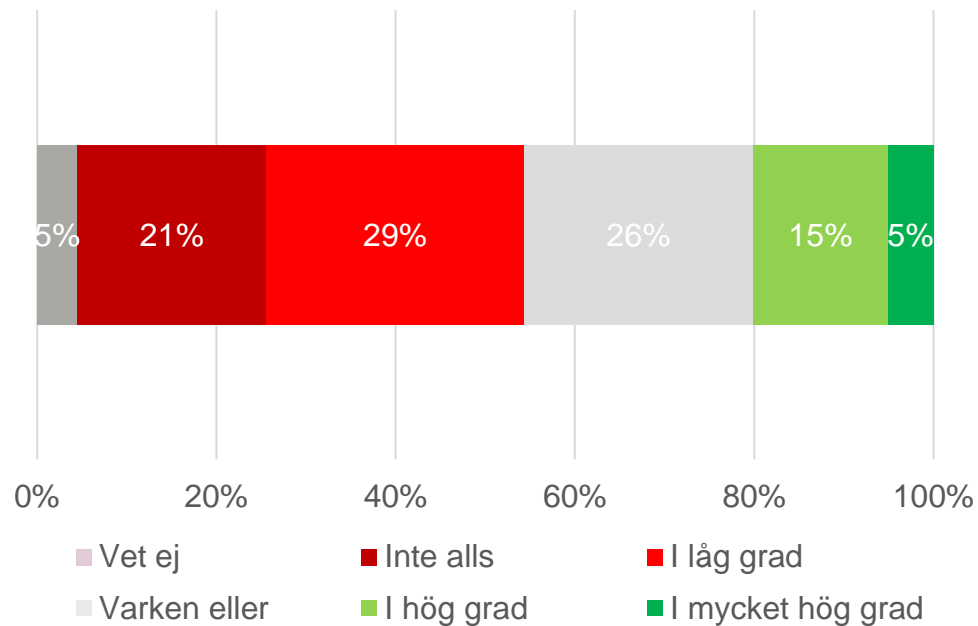
Osäkerhet kring vad man förväntas göra vid krig

- Det är 30 % som instämmer i att de vet vad de förväntas göra vid krig. Övriga är osäkra eller uppger att de inte vet.
- Män (36 %) uppger i högre utsträckning än kvinnor (26 %) att de vet vad de förväntas göra i händelse av krig.
- Personer i åldern 26-35 år (16 %) uppger i lägre utsträckning än övriga åldersgrupper att de vet vad de förväntas göra vid krig. I övriga åldersgrupper är det mellan 30 % - 35 % som vet.

Fråga: Jag vet vad jag förväntas göra i händelse av krig - Vänligen ta ställning till följande påståenden

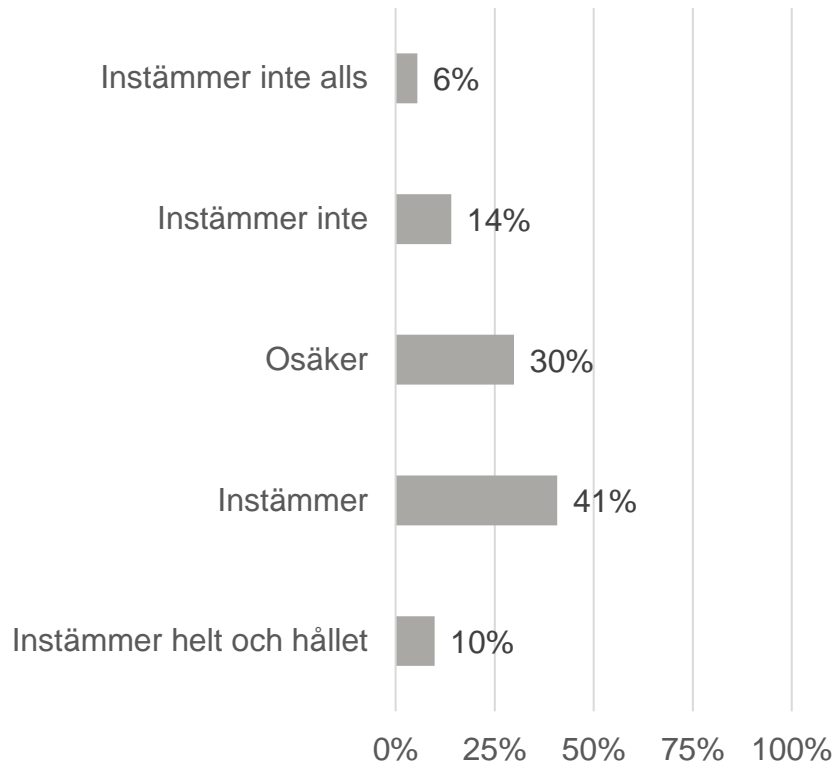
Få upplever sig vara en del av Sveriges beredskap

- Endast 20 % upplever sig vara en del av Sveriges beredskap. Hälften upplever inte att de är en del av Sveriges beredskap.
- Män (24 %) upplever i något högre utsträckning än kvinnor (16 %) att de är en del av Sveriges beredskap.
- Personer i åldern 46-55 år (26 %) upplever sig i högre utsträckning än övriga åldersspann vara en del av Sveriges beredskap.
- Personer födda i Sverige (21 %) uppger i högre utsträckning än utrikesfödda (17 %) att de upplever sig vara en del av Sveriges beredskap.

Fråga: I vilken grad upplever du dig vara en del av Sveriges beredskap?

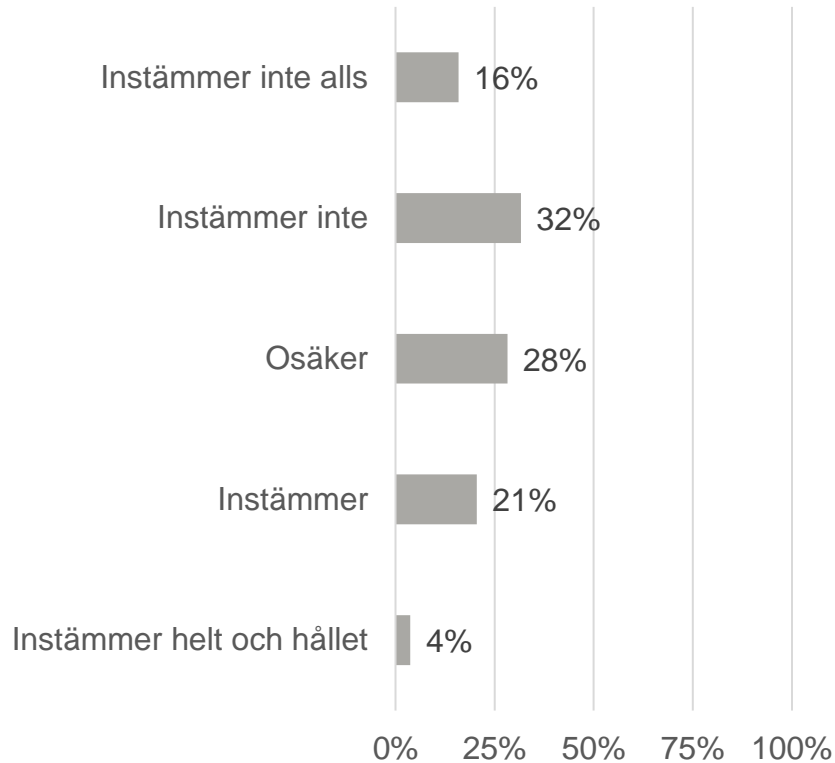
Det finns en vilja att engagera sig

- Hälften (51 %) uppger att de är villiga att engagera sig för att bidra till samhällets beredskap. 30 % är osäkra och 20 % är inte villiga att engagera sig för att bidra till samhällets beredskap.
- Män (54 %) uppger i högre utsträckning än kvinnor (48 %) att de är villiga att engagera sig för att bidra till samhällets beredskap.
- Utrikesfödda uppger i något högre utsträckning att de är villiga att engagera sig för att bidra till samhällets beredskap, 52 % jämfört med 50 %.

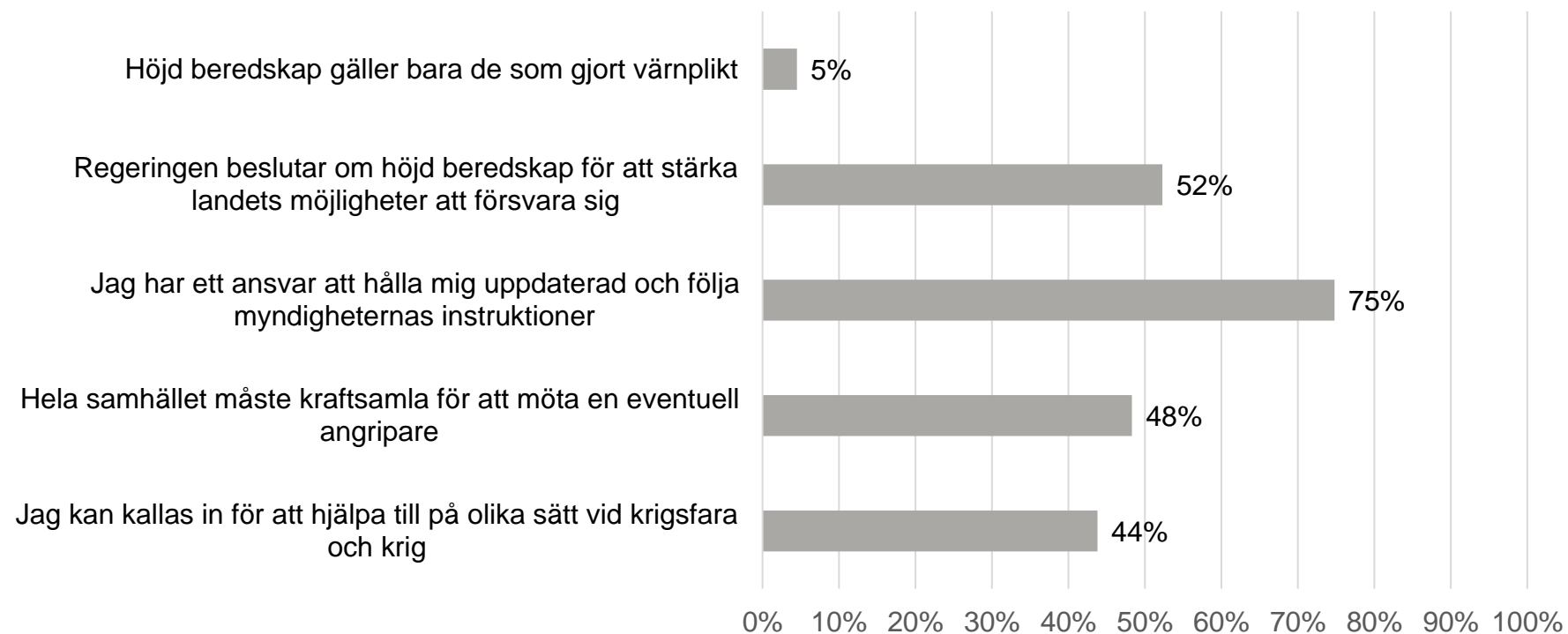
Fråga: Jag är villig att engagera mig för att bidra till samhällets beredskap (exempelvis genom att gå med i en organisation som jobbar med beredskap, eller gå en utbildning i första hjälpen). - Vänligen ta ställning till följande påståenden

En fjärdedel planerar att öva på sin beredskap

- En fjärdedel uppger att de har övat eller planerar att öva på sin beredskap. Nästan hälften uppger att de inte har och inte heller planerar att öva på sin beredskap.
- Det finns inga signifikanta skillnader mellan respondentgrupperna på denna fråga.

Höjd beredskap gäller alla, men vad innebär det?

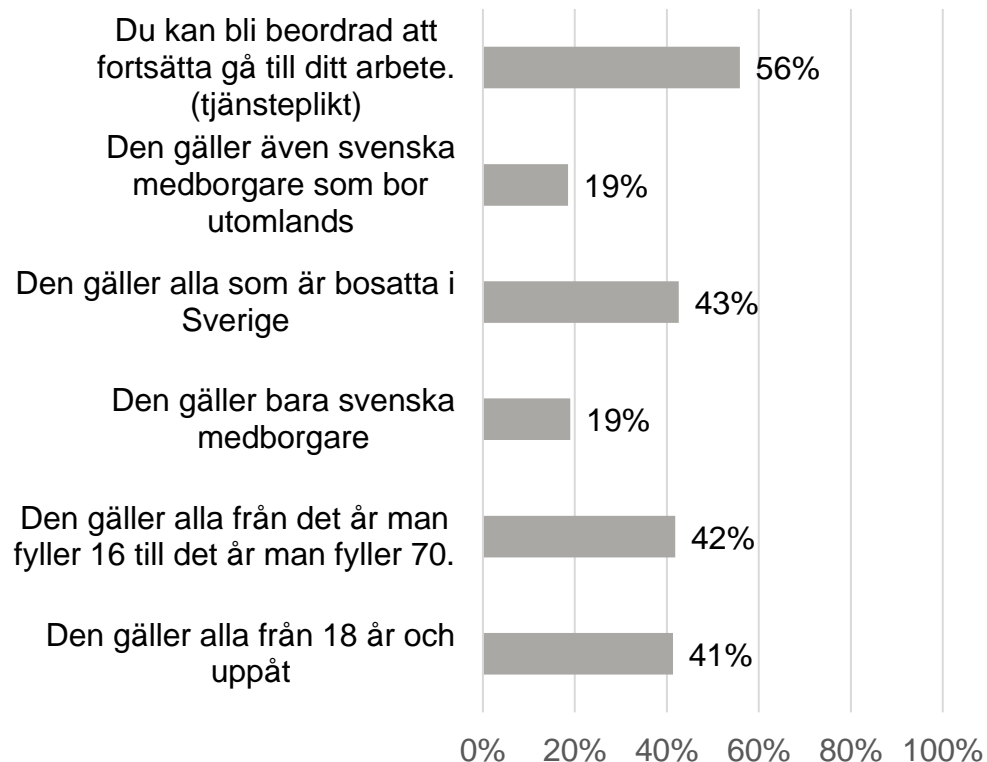

Fråga: Vad innebär höjd beredskap och vad gäller för dig då?

Höjd beredskap gäller alla, men vad innebär det

- Majoriteten menar att höjd beredskap innebär att de själva har ansvar för att hålla sig uppdaterade och följa myndigheternas instruktioner. Det är 44 % som svarar att höjd beredskap innebär att de kan kallas in för att hjälpa till på olika sätt vid krigsfara och krig.
- Män uppger i högre utsträckning än kvinnor (47 respektive 40 %) att höjd beredskap innebär att de kan kallas in för att hjälpa till på olika sätt.
- Personer över 46 år menar i högre utsträckning än de yngre ålderssegmenten att höjd beredskap innebär att hela samhället måste kunna kraftsamla för att möta eventuella angripare samt att de har ett ansvar för att hålla sig uppdaterade.
- Personer födda i Sverige anser i högre utsträckning än utrikesfödda att höjd beredskap innebär att hela samhället måste kraftsamla för att möta en eventuell angripare (50 %), att de har ett ansvar att hålla sig uppdaterade och följa myndigheternas instruktioner (76 %) och att regeringen beslutar om höjd beredskap för att stärka landets möjligheter att försvara sig (54 %). För utrikesfödda är siffrorna 41 %, 69 % och 46 %

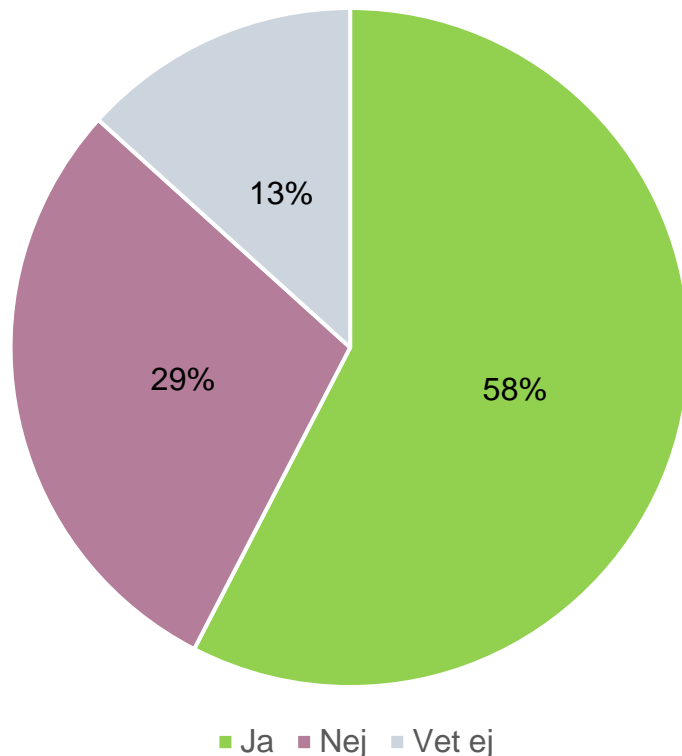
Varierad kunskap om totalförsvarsplikten

- Drygt hälften (56 %) känner till tjänsteplikten.
- Det är 43 % som menar att totalförsvarsplikten gäller alla som är bosatta i Sverige.
- Det finns en osäkerhet kring mellan vilka åldrar som totalförsvarsplikten gäller. 42 % menar att den gäller från det år man fyller 16 till det år man fyller 70, och 41 % att den gäller från 18 år och uppåt. Kvinnor (44 %) tror i högre utsträckning än män (38 %) att totalförsvarsplikten gäller från 18 år.
- Utrikesfödda har lägre kunskap än personer födda i Sverige, om att totalförsvarsplikten börjar gälla vid 16 års ålder (38 % jämfört med 43%) samt att man kan bli beordrad att fortsätta gå till arbetet (48 % jämfört med 58 %).

Fråga: Vad är sant om totalförsvarsplikten?

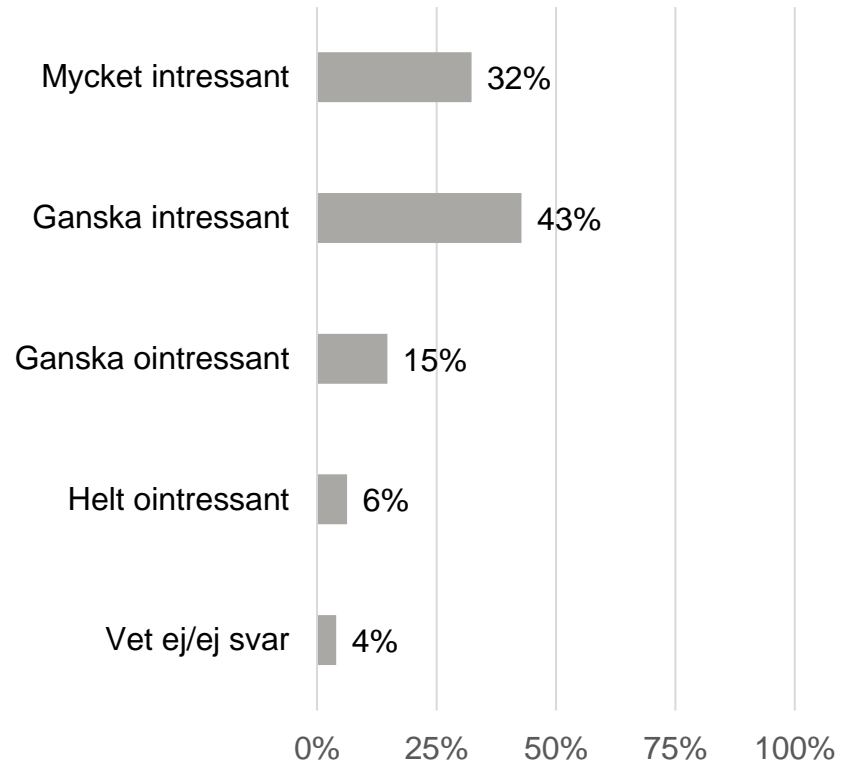
Drygt hälften vet vart de ska vända sig för att få information

- Det är 58 % som uppger att de vet vart de ska vända sig för att få information om hur man kan förbereda sig inför kris och krig.
- Personer vars högsta utbildning är grundskola eller gymnasium uppger i lägre utsträckning (51 %) att de vet vart de ska vända sig för att få information, vilket kan jämföras med 64 % av personer som har läst mer än 60 poäng på högskola/universitet.
- Utrikesfödda vet i lägre utsträckning än personer födda i Sverige vart de ska vända sig för att få information för att förbereda sig inför kris och krig, 52 % jämfört med 59 %.

Fråga: Vet du vart du kan vända dig för att få information för att förbereda dig inför kris och krig?

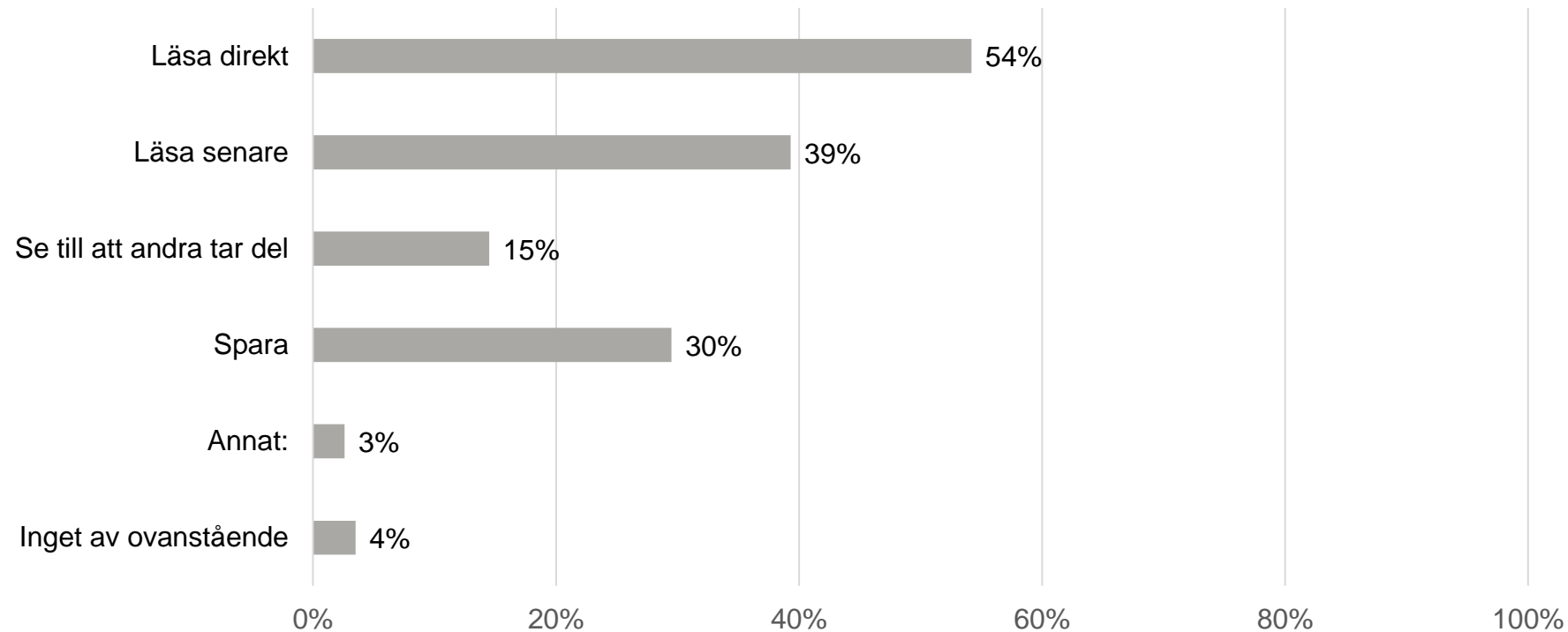
Brevlådan är en bra kanal

- Majoriteten (75 %) finner det mycket eller ganska intressant att få information i brevlådan om hur de kan förbereda sig för kris och krig.
- Kvinnor (35 %) finner det i högre utsträckning än män (29 %) mycket intressant.
- Personer vars högsta utbildning är grundskola/realskola är i lägre utsträckning intresserade av information i brevlådan. Det är 38 % som uppger att de finner det ganska ointressant, helt ointressant eller inte vet om det är intressant.

Fråga: Hur intressant är det för dig att få information i brevlådan om hur du kan förbereda dig för kris och krig, och om hur du bör agera vid en allvarlig händelse?

Drygt hälften skulle läsa broschyren direkt

Fråga: Vad av följande tror du att du skulle göra om du i en broschyr får information om hur du kan förbereda dig för kris och krig, och om hur du bör agera vid en allvarlig händelse?

Drygt hälften skulle läsa broschyren direkt

- Drygt hälften skulle läsa direkt, om de i en broschyr fick information om hur de kan förbereda sig för kris och krig.
Det är 39 % som skulle läsa den vid ett senare tillfälle. Äldre personer skulle i högre utsträckning läsa direkt, medan yngre i högre utsträckning uppger att de skulle läsa den senare.
- Det är 30 % som uppger att de skulle spara broschyren. Kvinnor (32 %) uppger i högre utsträckning än män att de skulle spara broschyren (27 %). Ju äldre en person är, desto större är sannolikheten att de skulle spara broschyren. Det är 23 % i åldern 16-25 år som uppger att de skulle spara broschyren, vilket kan jämföras med 42 % i åldern 56-65 år.
- Utrikesfödda skulle i lägre grad än personer födda i Sverige spara broschyren, 26 % jämfört med 31 %.

**Jämförelse med nollmätningen
inför utskicket av broschyren
2018. Mätningen genomfördes
hösten 2017.**

Större andel upplever att säkerheten har minskat*

	2017	2024
I världen	61 %	78 %
I Europa	59 %	78 %
I Sverige	53 %	77 %

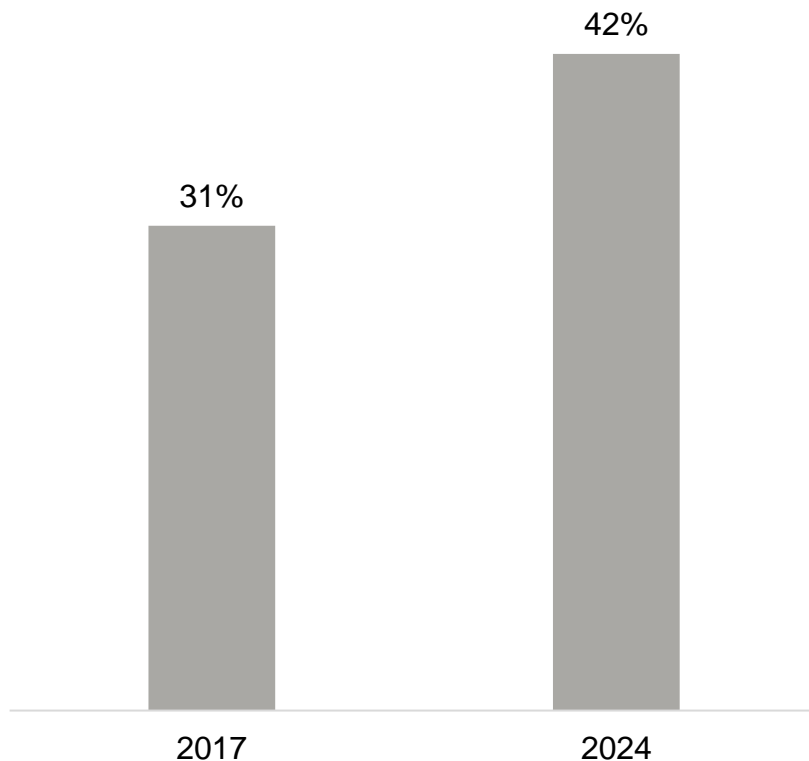
* Procentsatserna som anges är en sammanslagning av svarsalternativen "Säkerheten har minskat mycket" och "Säkerheten har minskat något".

Hur uppfattar du att människors säkerhet har utvecklats under det senaste året...?

Eget ansvar vid kris

- Totalt 30 % instämmer eller instämmer helt i nollmätningen 2024 att de vet vad de förväntas göra vid en större kris som påverkar exempelvis elförsörjning. Det är lika många (32 %) som inte instämmer och ytterligare 38 % är osäkra på vad de förväntas göra.
- I 2017 års undersökning var det 35 % som uppgav att de delvis eller helt håller med om att de vet vad de bör göra om det uppstår en allvarlig händelse eller kris.
- Skillnaderna i förståelsen mellan de båda mätningarna beror troligen delvis på skillnaderna i formulering och svarsalternativ. Det är en tydlig gradskillnad mellan "förväntas" och "bör" och att "delvis veta" samt att "instämna". Förändringar i frågeformuleringen gjordes för att bättre matcha mot nuvarande kommunikationsmål.
- Plockar vi med de respondenter som i årets mätning är osäkra på om de vet vad de förväntas göra och jämför med 2017 år mätning har det skett en ökning, men annars har det skett en minskning.

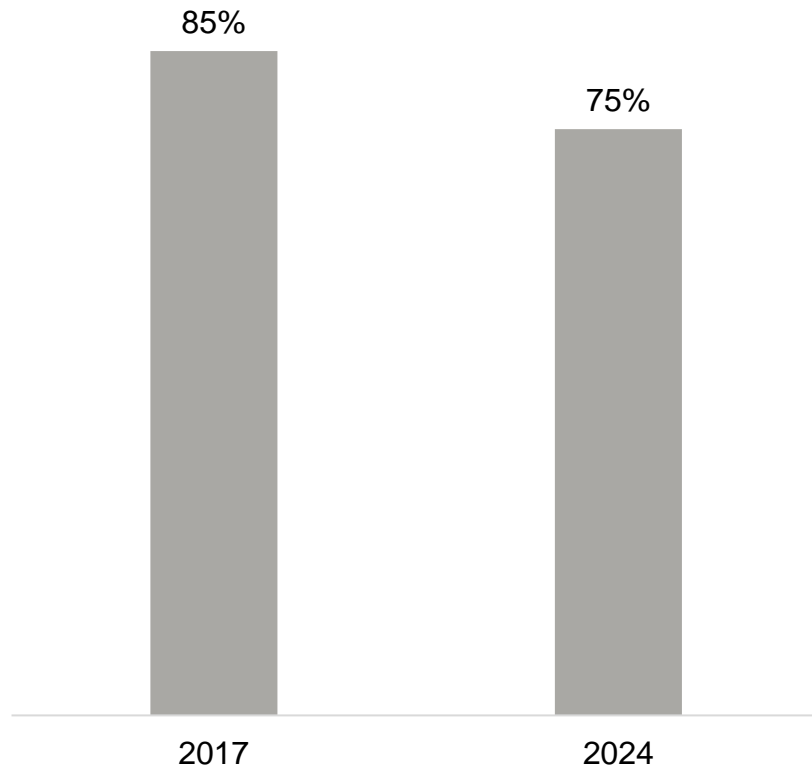
Totalförsvarsplikten

- Kunskapen om vad totalförsvarsplikten innebär har ökat. I årets mätning är det 42 % som vet att totalförsvarsplikten gäller från det år man fyller 16 år till det att man är 70 år, vilket kan jämföras med 31 % i 2017 års mätning.

2024: Vad är sant om totalförsvarsplikten? 2017: Vilka tror du omfattas av totalförsvarsplikten?

Information i brevlådan

- I 2017 års mätning uppgav 85-88 % att det är ganska eller mycket intressant att få information i brevlådan.
- I 2024 års mätning är det 75 % som finner det ganska eller mycket intressant att få information i brevlådan.

2024: Hur intressant är det för dig att få information i brevlådan om hur du kan förbereda dig för kris och krig, och om hur du bör agera vid en allvarlig händelse. 2017: Hur intressant är det för dig att få information i brevlådan om vad man ska göra vid...?

Aktiv handling efter att ha fått broschyren

	2017	2024
Läsa direkt	61 %	54 %
Läsa senare	25 %	39 %
Se till att andra tar del	34 %	15 %
Spara	53 %	30 %

- 2017 var respondenterna mer öppna för att genomföra en aktiv handling kopplat till att de fått broschyren. En större andel skulle läsa den direkt, se till att andra tog del av den samt spara den.
- Idag är det däremot vanligare att respondenterna uppger att de skulle läsa broschyren senare.

2024: Vad av följande tror du att du skulle göra om du i en broschyr får information om hur du kan förbereda dig för kris och krig, och om hur du bör agera vid en allvarlig händelse. 2017: Vad av följande tror du att du skulle göra om du i en broschyr får information om vad man ska göra vid allvarliga händelser, kriser, höjd beredskap, krig och propaganda, desinformation och vilseledning?

Sammanfattande slutsatser

Säkerhetsläget i världen och Sverige

- En klar majoritet anser att säkerheten i världen, Europa och Sverige har minskat det senaste året. Endast ett fåtal anser att det inte är någon skillnad eller att den har ökat.
- I 2017 års mätning fanns det ett tydligt glapp mellan det upplevda säkerhetsläget i världen och i Sverige. I mätningen 2017 var det en skillnad på 8 procentenheter mellan andelen som ansåg att säkerheten hade minskat i världen och i Sverige, där en lägre andel upplevde att säkerheten hade minskat i Sverige. I 2024 års mätning är skillnaden mellan världen och Sverige endast 1 procentenhet.

Den egna rollen i Sveriges beredskap

- Det finns en osäkerhet kring vad individen förväntas göra vid kris och krig. Det är inte heller så att man självklart upplever sig vara en del av Sveriges beredskap.
- Däremot finns det en vilja att engagera sig för att bidra till Sveriges beredskap, exempelvis genom att gå med i organisationer som jobbar med beredskap eller att gå en utbildning i första hjälpen. Flertalet planerar även att stärka sin hemberedskap så att de klarar sig minst en vecka. Idag är det 44 procent som uppger att de klarar sig minst en vecka.
- Att öva på sin beredskap är något en fjärdedel uppger att de har gjort eller planerar att göra.

Kunskapsnivå

- Medvetenheten om beredskap tycks till viss del ha ökat sedan den förra mätningen. Krisdiskursen och ämnet beredskap har en helt annan närvaro i dagens offentliga samtal, vilket troligen bidragit till att höja invånarnas medvetenhet – vilket tydliggör både vad de vet och inte vet.
- Det går att iaktta några kunskapsluckor. Dessa är:
 - Hur Sveriges beredskap för kris och krig ser ut
 - Vad kommunen har för ansvar vid kris och krig
 - Vad individen förväntas göra i händelse av en större kris eller krig

Information om beredskap

- Det är tydligt att det sedan 2017 har skett en förändring när det kommer till synen på tryckta broschyrer om beredskapen för kris och krig samt hur man tar till sig och interagerar med information. Idag är en broschyr inget som alla läser direkt när de får den, utan man lägger undan den och läser senare när man upplever sig ha tid.
- En trolig anledning till att endast ett fåtal uppger att de kommer spara broschyren är att de förväntar sig att informationen även kommer finnas digitalt på internet, och därmed behöver de inte spara broschyren. Från samtalen som fördes när form och innehåll av broschyren testades vet vi att endast ett fåtal hade sparat 2017 års broschyr samt att många inte tänkte på att digitala versioner kanske inte är tillgängliga vid kriser.